

**ДИДАКТИЧКО - МЕТОДИЧКА УПУТСТВА И
ПРЕПОРУКЕ – СМЈЕРНИЦЕ ЗА НАСТАВНИКЕ
ЊЕМАЧКОГ ЈЕЗИКА**

Бања Лука, септембар 2021. године

У изради материјала учествовали:

- Др Сања Радановић, Филолошки факултет Бања Лука,
- Др Амира Жмирић, Економски факултет Бања Лука,
- Јадранка Видовић, Центар средњих школа „Иво Андрић“ Прњавор,
- Биљана Твртковић, Гимназија „Свети Сава“ Приједор,
- Ана Чабрић Чича, Гимназија Бања Лука,
- Биљана Вукота Јањетовић, ОШ „Свети Сава“ Бања Лука,
- Сандра Балабан, „Kolektor SCL“ д.о.о. Лакташи,
- Аријана Жујић, Републички педагошки завод Републике Српске,
координатор стручног тима.

Садржај:

ДИДАКТИЧКО-МЕТОДИЧКА УПУТСТВА И ПРЕПОРУКЕ – СМЈЕРНИЦЕ ЗА НАСТАВНИКЕ.....	4
УВОД	4
Рецептивне вјештине	5
Активности прије слушања/читања	5
Активности у току слушања/читања.....	6
Активности послије слушања/читања.....	6
Продуктивне вјештине	7
Вокабулар	9
Грамматика	10
Игре, пјесме и пројекти у настави	11
Праћење, вредновање и оцјењивање.....	12

ДИДАКТИЧКО-МЕТОДИЧКА УПУТСТВА И ПРЕПОРУКЕ – СМЈЕРНИЦЕ ЗА НАСТАВНИКЕ

УВОД

Колико језика знаш, толико људи вриједиш!

Савремени живот обавезује младог човјека да влада страним језицима. При томе се не мисли на пасивно познавање страног језика, већ активну употребу истог. Учење страног језика је данас потреба и изазов: за ученика потреба да се снађе и афирмише у савременом друштву како професионално тако и приватно, а за наставника изазов у смислу да на занимљив начин осмисли и презентује садржаје за учење и подучавање. Учење страног језика одавно је превазишло границе репродукције изолованих конјугираних глагола и сувопарне деклинације именица и замјеница. У складу с тим, настава њемачког језика примјењује принципе савремене методике наставе њемачког језика која подразумева континуирану интеракцију на релацији наставник-ученик и ученик-ученик.

Handlungsorientierter Unterricht regt den Lernenden zu aktiver, konstruktiver und zielorientierter Bearbeitung der Lerninhalte an. Dies bedeutet, dass der Lernende keine passive "Konsumhaltung" einnimmt, sondern selbst aktiv den Stoff bearbeitet¹ (Müller, K./Gidion, G.)

Квалитетна настава је планирана, организована, разумљива, јасна и једноставна. Знање није само по себи циљ. У том смислу настава њемачког језика је мост између учења у школи и свијета занимања, те у том смислу омогућава практичну примјену усвојених садржаја и доводи их у везу и однос са осталим наставним предметима и садржајима.

Наставни програм из предмета Њемачки језик је заснован на исходима. Наставник приликом планирања наставног процеса утврђује ниво усвојености одређених садржаја као и активности и кораке које ученик мора проћи како би дошао до дефинисаног исхода. При томе је неопходно садржаје и активности прилагодити учениковим индивидуалним могућностима и интересовањима, те непрестано подстицати и одржавати њихову мотивацију. Такав приступ између осталог подразумева и примјену ВЕБ алата и онлајн садржаја који су прикладни за наставу њемачког језика.

Улога наставника у учионици одавно није искључиво улога предавача, већ организатора наставног процеса који активно укључује ученика у наставници процес, континуирано прати и вреднује напредак ученика, размјењује информације са учеником о његовом напретку у учењу, као и сами ученици међусобно, те на тај начин ученик постаје активан учесник у управљању процесом учења.

Програм оријентисан на исходе учења пружа наставнику већу флексибилност у креирању наставних активности. Задатак наставника је и да прилагоди програмске садржаје интересовањима, потребама и специфичностима ученика. Осим уџбеника као наставног средства, којег наставник у складу са могућностима ученика прилагођава очекиваним исходима, користиће се и други извори информација за стицање знања, те развијање вјештина, способности и компетенција код ученика (нпр. дигиталне

¹ <https://www.meistersite.de/pdfs/Was%20ist%20handlungsorientierter%20Unterricht.pdf>, 14.06.2021.

апликације за учење њемачког језика, телевизијски програми на њемачком језику, као и све врсте мултимедијских садржаја на њемачком језику примјерене узрасту и потребама ученика).

Приликом планирања часа свакако је потребно размислити како на најбољи начин мотивисати ученике за активно учење, на који начин упознати ученике са новим садржајима, односно како их заинтересовати за исто. Наставник мора стално имати на уму да од његовог става, начина преношења знања и владања часом зависи и понашање, односно реакција ученика. Добро испланиран и припремљен час са разноврсним и прилагођеним активностима које подразумевају стални ангажман ученика, подстакнуће ученика на активно учење и тиме мотивисати и наставника за даљи продуктиван и иновативан рад. Припрема часа је од кључне важности и од њене квалитете у великој мјери зависи и оствареност очекиваног исхода часа. Након сваког изведеног часа добро је направити биљешке везано за евентуалне допуне и/или корекције часа које би послужиле као квалитетне смјернице за даљи рад.

Рецептивне вјештине

Један од циљева наставе њемачког језика је потпуно или бар суштинско разумијевање дијалогских и монологских језичких исказа у оквиру обрађене тематике, односно оспособљавање ученика да у тексту самостално пронађу и разумију потребну/е информацију/е. Од самог почетка ученици треба константно да слушају аутентичне текстове како би могли што боље да упознају гласовни систем њемачког језика и у њему разазнају и идентификују гласове, гласовне цјелине и прозодијске структуре и да схвате значење исказа. Задатак наставника је да континуирано користе аутентичне звучне записе и презентују говорне текстове како би ученици имали прилику да чују изворне говорнике и да се постепено навикавају на нормалан темпо говора.

Иако се читање писаних текстова у реалном животу одвија најчешће у себи, у настави треба спроводити и гласно читање, посебно на почетном нивоу учења језика, јер то помаже побољшању изговора код ученика. Међутим, треба примјењивати и читање у себи, посебно у вишим разредима, како би ученици пронашли потребну/е информацију/е у тексту.

Код текстова за слушање и писаних текстова треба примјењивати различите стилове разумијевања. Као ни у реалном животу ни у настави није неопходно да ученици сваки текст разумију детаљно, од ријечи до ријечи. Зависно од врсте текста и информација које је потребно пронаћи у тексту, примјењиваће се различити стилови читања и разумијевања (глобално, селективно и детаљно).

Активности прије слушања/читања

Да би се ученицима олакшало суочавање с текстом, прије слушања/читања текста спроводе се припремне/уводне вјежбе које имају за циљ да активирају предзнања ученика, да побуде њихову радозналост и да их мотивишу за рад:

- разговор о теми текста,
- изражавање мишљења о теми текста,
- припрема асоциограма и асоцијација на задани појам,
- представљање садржаја помоћу слика,
- представљање кључних ријечи и/или фраза, и исписивање на табли ради лакшег меморисања и/или разумијевања текста,

- провјеравање досадашњег познавања теме/садржаја помоћу игара, загонетки, питања, попуњавања табеле,
- откривање теме на основу послушаног/прочитаног кратког дијела текста,
- упознавање са задатком који ће ученици рјешавати док слушају.

Активности у току слушања/читања

Пропратне вјежбе које се дају током слушања/читања текста омогућавају ученицима упознавање са текстом и рад на тексту. Препоручује се поступност, да се иде од оних лакших вјежби ка тежим. Међу њима треба да влада разноврсност како би ученици путем различитих врста вјежби могли изнова да се баве текстом, а често понављање одређених структура довело би до њиховог лакшег памћења. У току слушања/читања припремају се одговарајуће упоредне вјежбе са минималним читањем и одговорима, што значи да се приликом првог сусрета са текстом примјењује глобално или селективно разумијевање.

Разумијевање онога што се чита/слуша има централну улогу у комуникационом процесу и односи се већином на глобално, селективно или, у почетној фази учења језика рјеђе, детаљно разумијевање прочитаних/послушаних текстова.

Ученици треба да се оспособе за разумијевање и у говорним ситуацијама које прате бука и шумови. Слушање/читање текста, нарочито на почетном нивоу учења страног језика, треба према потреби поновити, а затим провјерити колико су ученици разумјели садржину текста (питања и одговори, вјежба тачно/нетачно, допуна реченица, кратко усмено препричавање, попуњавање табеле и сл.). Могуће вјежбе су:

- препознавање информација (заокруживање, праћење текста на сликама, допуњавање слика, подвлачење, придруживање, повезивање ...),
- са одговорима помоћу ријечи (записивање ријечи у свеску, набрајање особа и ствари, допуњавање реченица, одговори тачно/нетачно),
- разумијевање садржаја (опис особе, правца, упутство за израду),
- преношење података у табеле,
- повезивање текста са сликама или дијаграмима,
- подвлачење занимљивих и употријебљених израза,
- допуњавање кратког текста,
- сређивање помијешаних слика, ријечи, фраза.

Активности после слушања/читања

Вјежбе које се раде после слушања/читања текста имају за циљ провјеру разумијевања слушаног/читаног текста. За текст за слушање треба формулисати вјежбе тако да се од ученика не тражи памћење читавог текста него проналажење одређене информације и давање одговора нумеричког карактера или у виду имена и назива. Кад је у питању текст за читање, од ученика се може тражити препричавање садржаја текста у кратким цртама, претварање прочитаног текста у другу текстуалну форму и сл.

Послије одслушаног садржаја, ученици провјеравају разумијевање и покушавају да креативно одговоре. При томе се употребљава што више различитих вјежби. Одговор може бити:

- означавање, распоређивање слика,
- помоћу ријечи,

- помоћу W-питања, тачно/нетачно, помоћу одговора на главна питања,
- рјешавање задатака вишеструког избора,
- уписивање ријечи које недостају у тексту, уписивање података,
- повезивање текста са сликама,
- понављање или препричавање садржаја,
- сређивање помијешаних дијелова текста,
- лична објашњења текста,
- садржај текста, изражавање мишљења о тексту,
- промјена текста (нпр. интервју у игри улога),
- писање текста из друге перспективе.

Рецептивне вјештине не треба схватити као активности у којима ће ученици имати пасивну улогу. У развоју ових вјештина ученици и те како имају активну улогу, јер је сва њихова пажња и активност усмјерена на разумијевање текста или проналажење одређених информација у њему.

Продуктивне вјештине

Полази се од тога да се комуникативне језичке активности могу одвијати само уз интеракцију различитих вјештина. То значи да су за остваривање комуникације неопходне и продуктивне вјештине, писање и говор. Разумијевање писаног и говорног текста и стварање усменог и писаног исказа не могу се посматрати као одвојени и изоловани процеси него као комплексни и међусобно повезани процеси који се дјелимично одвијају симултано. Због тога од самог почетка у наставу треба укључивати и продуктивне вјештине и оспособљавати ученика за стварање писаних и говорних текстова на њемачком језику.

Вјештина писања заузима значајно мјесто у настави страних језика, јер се граматичке вјежбе и вјежбе за усвајање нових ријечи изводе најчешће писаним путем. Затим ученици пишу домаће задатке и писане провјере знања. Али у свим овим активностима писање представља инструмент, који служи остваривању одређеног циља, а то може бити: увјежбавање граматике, вокабулара, правописа или провјера знања ученика. Међутим, писање треба примјењивати прије свега као продуктивну вјештину, гдје ће ученици сами стварати различите врсте текстова, у складу са својим знањима и способностима, те у складу са дефинисаним исходима.

На овом плану, неопходно је спроводити вјежбе које доприносе обогаћивању вокабулара ученика, као и вјежбе којима се увјежбава повезивање ријечи у веће цјелине. Такве вјежбе би биле припремне вјежбе, вјежбе састављања елемената и структурне вјежбе. У припремне вјежбе спадају оне којима се увјежбава правопис или прикупљају асоцијације на задату тему, као и једноставне мотивационе вјежбе, обично у форми неке игре ријечима. Помоћу вјежби за састављање елемената ученици уче како да успостављају везу између појединачних ријечи и реченица. Структурним вјежбама уче како да формулишу једноставне фразе и реченице. Вјежбе за развијање ове вјештине се дају у краћим временским размацима. При томе треба користити различите врсте вјежби и постепено оспособљавати ученике за самостално састављање различитих врста текстова. Ученицима такође треба нудити различите поводе за писање. Да би писање, које има за циљ успостављање комуникације, имало смисла, може се наћи конкретан прималац. То може бити нпр. неки ученик из разреда којем се пише разгледница, мејл, позивница, честитка, писмо или нека друга врста текста, на коју он онда може одговорити. Упутства за састављање текстова треба да буду детаљна

и да ученицима дају јасне и прецизне смјернице како би им се олакшала израда текста и како би се добили приближно уједначени текстови, што би онда наставнику олакшало вредновање и оцјењивање истих. Нпр.:

• *Schreiben Sie einen Text über sich (Vorname, Familienname, Herkunft, Wohnort, Schule, Alter, Sprachen, Lieblingsessen, Hobbys).*

• *Vor 3 Wochen bist du mit deiner Familie umgezogen. Schreibe darüber eine E-Mail an deine Freundin oder deinen Freund nach Deutschland. Unten findest du Punkte, die in deiner E-Mail vorkommen sollen. Schreibe zu jedem Punkt mindestens 2 Sätze. Vergiss nicht Anrede, Gruß und Unterschrift.*

- *Warum wir umgezogen sind.*
- *Wie mein neues Zimmer aussieht.*
- *Wie es in der neuen Gegend aussieht.*
- *Wie ich gleich neue Freunde gefunden habe.*
- *Welche Spielmöglichkeiten ich hier habe.*

Да би ученици имали користи од писања, пожељно је бирати вјежбе и врсте текстова које су у вези са свакодневним животом ученика.

Вјештина говора, односно усменог изражавања може се испољавати монолошки и дијалогски. Да би се развила комуникативна компетенција, потребно је ученика од самог почетка „изложити“ њемачком језику, што значи да је потребно успоставити континуитет у реализацији рецептивних вјештина. Ученици ће опонашати изговор и интонацију њемачких гласова и реченица, те преко репродукције и аутоматизације понављањем усвојених језичних образаца доћи до продукције. Увјежбавање појединачне гласове, гласовне скупине, акценат и реченичну мелодију, те се прилагодити новом гласовном систему. Овдје се нпр. могу користити тзв. брзалице које служе тренирању говорне апаратуре. Затим, ту су вјежбе за обогаћивање вокабулара ученика. За ово су подесни нпр. асоциограм, вјежбе придруживања, сортирање ријечи и сл. И многе граматичке вјежбе спадају у ову групу. Оне доприносе да изражавање на њемачком језику буде што исправније.

Посебну пажњу треба посветити дијалозима који су веома заступљени у уџбеницима њемачког језика. Наставници треба да охрабрују ученике да их што је могуће више изводе усмено. Могу се спроводити већ на почетном нивоу, када ученици уче како се на њемачком језику поздравља, представља, успоставља контакт с неком другом особом и сл. Пошто се ради о свакодневним темама и дијалозима којима се симулирају свакодневне говорне ситуације, треба омогућити ученицима да говоре из властите перспективе и износе властита искуста, што значи да се користи принцип персонализације, а не да само глуме личности из уџбеника, јер ће их то више мотивисати за рад.

За монолошко изражавање може се тражити од ученика да причају о околностима и ситуацијама приватне природе, нпр. да извјештавају о томе шта су радили, шта су доживјели, куда су путовали и сл, затим да опишу неку слику или изнесу властито мишљење о некој теми. Од ученика се такође може тражити да припреме презентацију или краћи реферат о некој теми гдје ће сами спроводити истраживање и прикупљати информације. На тај начин ће се оспособљавати за самосталан рад.

Пошто се у учионици симулирају свакодневне говорне ситуације, потребно је добро осмислити повод за разговор у оквиру дате теме. У склопу тога могу се

спроводити игре улога (Rollenspiele) гдје ће ученици преузимати одређене улоге и, умјесто имитативног говора, савладаваће симулиране свакодневне ситуације, нпр.: вођење телефонског разговора, резервисање хотела, наручивање јела и пића у ресторану, разговор с продавцем у трговини и сл. С обзиром да се успоставља интеракција, игре улога доприносе побољшању вјештине сарадње и тимског рада. Оне такође нуде могућност за усвајање културних образаца земље језика циља, као што су нпр. поздрављање, представљање, понашање за столом итд. Да би се ова метода што успјешније спроводила, потребно је ученицима представити ситуацију и улогу коју преузимају и понудити им потребан језички материјал. Исто тако важно је створити опуштену атмосферу гдје неће бити страха од грешака, критике, кажњавања или слабих оцјена.

Неопходно је да наставник континуирано охрабрује ученике да говоре на њемачком језику без обзира што ће бити грешака и на тај начин представља сталну подршку својим ученицима. Оне су неминовне, јер њемачки језик за њих представља страни језик. При томе треба биљежити грешке које су карактеристичне за читаву групу, а онда циљаним вјежбама радити на отклањању тих грешака.

Вјежбе треба да буду разноврсне, током часа да се крећу од оних једноставнијих, у којима ће ученици само репродуковати језик, до оних комплекснијих, у којима ће сами произвести говор или текст. Комбиновање више језичких вјештина у вјежбама, било рецептивних, било продуктивних, уз истовремено увјежбавање и примјену нове лексике и нових граматичких структура, учиниће час занимљивијим, а ученици ће бити мотивисанији за рад и учење. Било би пожељно да наставник, кад год је у могућности, у вјежбе укључи додатна наставна средства као што су: картице (у боји), слике, цртежи, постери, креде или маркери у боји, панои на чијој изради могу учествовати и ученици, игре као и видео-записи и дигитални медији. У току наставе потребно је примјењивати разне социјалне облике и методе рада као што су: рад у пару, групни рад, индивидуални рад, пленум и фронтална настава према потреби.

Вокабулар

Учење ријечи и рад на обогаћивању вокабулара ученика једна је од најважнијих активности у настави страног језика. За успјешну комуникацију познавање ријечи је значајније од познавања граматичких правила. Због тога лексичке вјежбе треба логички осмислити и спроводити. У циљу активирања мотивације и предзнања ученика могуће је и комбиновати теме.

Када се обрађује неко семантичко поље, треба кренути од рецептивних вјежби преко репродуктивних до продуктивних вјежби: вјежби препознавања, преко диригованих вјежби до вјежби слободне продукције.

Код прве групе вјежби ученици треба да идентификују одређене ријечи у неком тексту. Разноврсним вјежбама може се понављати и увјежбавати исти језички материјал. Честим понављањем ријечи путем разноврсних вјежби долази до бржег памћења ријечи. Овдје се могу изводити нпр. сљедеће вјежбе:

- ученици треба да пронађу одређену ријеч у тексту,
- ученици повезују ријечи и слике,
- у групи ријечи ученици заокружују ријечи које чују приликом слушања текста,
- током слушања текста ученици дају неки знак чим чују одређену ријеч,
- редослијед слова се испретура и ученици треба да одгонетну о којој ријечи се ради,

- у укрштеници ученици треба да идентификују одређену ријеч.

За рад на вокабулару веома су важне технике семантизације. Овдје се наставницима пружају бројне могућности и не би требало одмах посегнути за превођењем. Врло ефикасан је поступак визуелне семантизације, нпр. приказивање саме ствари уколико је у питању неки конкретан предмет, затим кориштење слике, илустрације, мапе, графикона, симбола, пиктограма и сл. Затим, треба да се користе и средства невербалне комуникације: гестикулација, мимика, пантомима, кретање.

Приликом вербалне семантизације ријечи могу се користити синоними, антоними, хипероними, хипоними, парафразе или примјери из ученичког окружења.

Учење ријечи у контексту или у оквиру одређене теме ефикасније је него учење изолованих ријечи. У настави треба користити различите мнемотехничке вјежбе, као нпр. асоцијације и аналогију, за које се сматра да доприносе лакшем и ефикаснијем преносу нове лексике у дуготрајно памћење, што је један од циљева наставе страних језика.

Грамматика

Треба имати на уму да је улога граматике данас измијењена у односу на ранији период и да граматика сада представља средство ка циљу. Настава граматике треба да буде у функцији остварења опште језичке компетенције, а не сама себи сврха. Настава граматике и увјежбавање граматичких правила чине саставни дио свеукупног процеса учења језика, али ни у ком случају не представљају његов централни аспект.

У настави граматике нови граматички феномен треба представљати у контексту, јер ученици не уче само како се тај феномен гради, него и коју функцију има и како се употребљава. Контекст увијек треба да садржи језички материјал који је ученицима познат и по могућности довољан број примјера који поткрепљују правило. Одређени број конкретних примјера треба да се испише на табли како би сви ученици могли истовремено да прате обраду нове граматичке структуре. При томе, увијек треба имати на уму шта ученици већ знају и како се ново градиво може надовезати на већ постојеће знање. Терминологију треба свести на основне и довољно разумљиве аутентичне и у свакодневном говору примјенљиве појмове. За истицање битних елемената правила треба користити визуелна средства као геометријске фигуре, симболе, слике, боје, табеле и сл.

При проналажењу граматичког правила пожељно је да се што више користи индуктивни поступак гдје се полази од примјера пронађених у аутентичним материјалима. На основу сличности у грађењу и употреби одређених језичких елемената ученици самостално или уз наставникову помоћ изводе и формулишу правило, које потом примјењују у другим контекстима. На овај начин ученици постају активни учесници у настави граматике. Они не смију да буду само пасивни посматрачи који ће меморисати правило и касније га репродуковати. Активним учешћем у откривању и формулисању правила примјењује се концепт учења откривањем (*Entdeckendes Lernen*) што доводи до бољег разумијевања и дуготрајнијег памћења, те успјешне примјене усвојеног у свакодневој комуникацији. Учење откривањем код ученика развија самосталност у раду, стваралачке способности, апстрактно мишљење, упорност и радозналост. То треба да доведе до повећања самопоуздања, унутрашње мотивације и интересовања за предмет.

Примјери за активно учешће ученика у откривању граматичких правила:

- *Markieren Sie den Possessivartikel mein- und ergänzen Sie die Tabelle.*

Hier ist **meine** Familie. Das sind mein Opa und meine Oma. Der Mann und die Frau auf dem Tandem sind meine Eltern. Und da vorne auf dem Boden, das ist mein Fahrrad.

Possessivartikel – Endungen

der Opa	_____	mein Opa
das Fahrrad	_____	Fahrrad
die Oma	_____	Oma
die Eltern	_____	Eltern

• **Lesen Sie die Mail von .... Markieren Sie die Modalverben und ergänzen Sie die Tabelle.**

Liebe Mara,
viele Grüße aus Hamburg! Ich **muss** gleich ins Büro – also kann ich nur kurz schreiben. Heute müssen wir viel arbeiten. Aber am Abend wollen wir noch eine Stadttour machen – ohne Chef! Er muss nach Hause ...

	müssen	wollen	können
ich			will
du			willst
er/sie/es			kann
wir			
ihr	müsst		könnt
sie/Sie			

Да би се граматичка правила усвојила и у одређеној мјери усавршила, а по могућности чак и аутоматизовала, она се обавезно морају увјежбавати у контексту. Због тога граматичке вјежбе представљају кључни аспект наставе граматике. За увјежбавање граматичких структура могу се користити и игре, као нпр. игра меморије, игра с картицама и сл.

И овдје треба користити различите типове вјежби, како увјежбавање новог граматичког правила ученицима не би постало монотono.

Игре, пјесме и пројекти у настави

Игре, пјесме и пројекти су постали саставни дио наставе страних језика и примјењују се на свим нивоима учења. Међутим, игре треба да буду добро осмишљене и да се спроводе плански како се активности ученика не би свеле само на игру. Оне треба да имају и образовни циљ, што значи да ученици треба кроз игру да уче. Пјесме треба одабрати у складу са узрастом и интересовањима ученика.

Игре у настави имају бројне предности. Поред језичких вјештина ученици стичу неке ванјезичке компетенције које су значајне за живот, а то су између осталог способност за кооперацију и тимски рад. Играма се активирају сва чула, играма се поспјешује усвајање језика у ситуацијама које су блиске реалном животу, као нпр. у играма са подијељеним улогама (*Rollenspiele*). Играма и пјесмама се поспјешује креативност ученика. Оне олакшавају успостављање контаката у разреду, могу позитивно утицати на понашање појединих ученика.

Играма и пјесмама се могу увјежбавати граматичке структуре и лексика. Оне мотивишу ученике за учење и ослобађају их страха од потешкоћа које се јављају приликом учења њемачког језика. Игре такође поспјешују комбинацију вјештина. Могу се примјењивати у разним фазама часа, прије свега за увођење нове наставне јединице и у фази увјежбавања. Не треба их користити искључиво за попуњавање празнина или разбијање монотоније на часу него добро осмислити и искористити и за

постизање одређеног циља. Приликом спровођења појединих игара може се организовати такмичење у групама што ће додатно мотивисати и активирати ученике. За ово су посебно подесне игре меморије којима се поспјешује способност концентрације и памћења код ученика. Препоручује се нпр.: *Brett-, Karten- und Würfelspiele, Laufdiktat, Bingo...* као и онлајн игре/вјежбе, као: LearningApps, Quizlet, Wordwall, Learning Snacks, Kahoot...

За пјесме треба осмислити разне вјежбе које се могу изводити прије, за вријеме и послије слушања. Овдје се посебно развија вјештина слушања са разумијевањем, али и изговор и интонација. Поновљеним слушањем и несвјесно се усвајају нове ријечи и структуре. Такође се могу осмислити и вјежбе гдје би ученици сами писали пјесме као нпр.: *Elfchen, Naiku* и на тај начин обрадили један садржај (усвајање нових ријечи или граматичких садржаја).

Уз игре и пјесме атмосфера је опуштенија па се у таквом раду активирају сви ученици. Све то може утицати на стварање позитивног става према предмету.

Игре и пјесме би требало примјењивати редовно, у краћим временским размацима. Током часа не треба одвајати много времена на њих како се читав час не би претворио у игру и пјесму.

Препоручује се реализација пројеката у чије организовање и спровођење од самог почетка треба да буду укључени сви ученици. То могу бити микропројекти чија реализација не траје дуже од једног часа или макропројекти који могу трајати дужи временски период и који се могу спроводити и изван учионице. За сваки пројекат треба пажљиво осмислити циљ, испланирати фазе извођења активности, одредити улоге ученицима и додијелити им задатке, обезбиједити потребне ресурсе и сл. Током спровођења пројекта ученици треба да самостално истражују, траже и бирају информације, примјењују методе и теорије, развијају и стичу разне вјештине итд. На овакав начин ученици се осамостаљују у свом раду и стичу дуготрајнија знања, вјештине и навике примјењиве у свакодневном животу. На крају сваког пројекта треба да стоји конкретан резултат са рефлексијом/освртом на постигнуто.

Праћење, вредновање и оцјењивање

Праћење, вредновање и оцјењивање се врши континуираним праћењем активности на часовима, приликом индивидуалног и рада у паровима и групама. Провјеравање знања је саставни дио наставе и треба да се обавља на сваком часу.

Оцјењивање знања и вјештина надовезује се на провјеравање знања. Код оцјењивања знања потребно је поштовати следећа начела:

- свако оцјењивање је такође и провјеравање, а свако провјеравање није нужно и оцјењивање,
- оцјењујемо учениково знање, не незнање (узимамо у обзир и знање, уколико ученици покушавају да створе нешто самостално, иако са грешкама),
- циљеви оцјењивања код појединих активности морају бити јасни и ученици су са њима упознати (нпр. оцјењивање разумијевања путем читања, оцјењивање језичког знања, разумијевање упутстава, правопис),
- активности тј. врсте задатака су оне са којима се ученици упознају већ при провјери знања,

- упутства су јасна и недвосмислена, планирани задаци морају имати примјер,
- критеријуми оцјењивања су унапријед договорени и ученици их знају,
- приликом оцјењивања образложити оцјену и дати повратну информацију,
- оцјењивањем континуирано пратимо ученика и покушавамо (и) да га мотивишемо.

Приликом вредновања и оцјењивања слободног писменог изражавања ученика наставник треба да, колико је могуће, искључи субјективност. При томе не треба да узме у обзир само граматичке и правописне грешке него да зависно од врсте текста значајну пажњу посвети и садржају, избору вокабулара као и остварењу комуникативног циља (ако је текст намијењен неком потенцијалном примаоцу). То исто се односи и на слободно усмено изражавање гдје један од критеријума треба да буде и течност изражавања. Уколико грешке не отежавају разумијевање исказа, не треба их посматрати као тешке грешке. Наставник је дужан упознати ученике са критеријумима вредновања или оцјењивања. Ако су ученицима посебно успјеле неке формулације, треба их истаћи и нагласити.

Вредновање и/или оцјењивање групног рада, као нпр. рада на пројекту, може да буде двојако, да се вреднује или оцјењује учинак цијеле групе као и учинак сваког ученика појединачно, али у сваком случају да се прати постигнућа сваког ученика. При томе, наставник израђује чек-листу са одређеним критеријумима за групу и чек-листу за појединца гдје неће вредновати само коначан резултат него и сам процес израде резултата и залагање и допринос сваког појединог ученика раду и успјеху групе.

Наставник треба увијек имати на уму да је његов задатак да инспирише и мотивише ученике, да их води ка испуњењу њихових потенцијала, да позитивно утиче на њихов развој и да их што боље припреми за будућност. То може постићи само континуираним праћењем рада ученика, искреном двосмјерном комуникацијом и успостављањем атмосфере повјерења, емпатијом, подстицањем на рад, креативност и слободно изражавање ученика, те праведним и објективним оцјењивањем истовремено развијајући све своје улоге: ауторитета, мотиватора, фацитатора и савјетника.